

NAC Breda

Audit 1-meting oktober 2013

Auditteam Voetbal en Veiligheid

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

NAC Breda

Gemeente Breda

Openbaar Ministerie Parket Breda

Politie Zeeland-West-Brabant

Opmaak

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Onderzoeksteam en rapportage

Sebastiaan Barlagen

Peter Schenk

Ryanne van Rijn

© Rotterdam, december 2013

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1. Over het Auditteam voetbal en veiligheid	5
1.2. De éénmeting	5
1.3. Visie op voetbalveiligheid	6
1.4. Leeswijzer	6
2. Aanbevelingen uit de nulmeting	7
2.1. Conclusies en aanbevelingen	7
2.2. Stappen van de vierhoek	9
3. Actuele situatie	11
3.1. Club en supporters	11
3.2. Infrastructuur	16
3.3. Organisatie en samenwerking	18
4. Conclusies en aanbevelingen	20
4.1. Ontwikkelingen: Verbetering of niet?	20
4.2. Aanbevelingen	21
4.3. Veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken	22
Bijlage: verantwoording	23

1. Inleiding

1.1. Over het Auditteam voetbal en veiligheid

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid bestaat sinds 2003. De hoofddoelstelling van het Auditteam is om concreet advies en aanbevelingen te geven over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Het Auditteam richt zich op de lokale 'voetbalvierhoek', bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO).

In de afgelopen jaren heeft het Auditteam in nulmetingen, samen met de betrokken partijen, de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij bracht het Auditteam in kaart hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur rond het stadion zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Elke nulmeting mondde uit in een rapportage met conclusies over het huidige veiligheidsniveau en aandachtspunten of aanbevelingen ter verbetering hiervan.

Circa 2 jaar na de nulmeting heeft het Auditteam een éénmeting uitgevoerd.

1.2. De éénmeting

De doelstellingen van de éénmetingen zijn:

- Bepalen in hoeverre de aanbevelingen die eerder in de nulmetingen zijn gedaan, zijn doorgevoerd en;
- Indien dit niet het geval is, in kaart brengen wat de reden hiervoor is;
- Bepalen in hoeverre de veiligheidsproblematiek verminderd is en of er andere problemen zijn ontstaan;
- Bezien of de vierhoek slimme oplossingen heeft gevonden voor veiligheidsproblemen rondom het voetbal die voor andere BVO's interessant kunnen zijn (veelbelovende praktijken) en;
- Bezien hoe recente landelijke beleidsveranderingen worden doorgevoerd, zoals het opstellen van een lokaal actieplan Voetbal en Veiligheid.

De éénmetingen verlopen in vier stappen:

Stap 1: Een schriftelijke reflectie van de driehoek en NAC Breda op ontwikkelingen en acties sinds de nulmeting, op uitnodiging van het Auditteam.

Stap 2: Een wedstrijdbezoek door het Auditteam met speciale aandacht voor de ontwikkelingen zoals benoemd in de reflectie van de vierhoek, aangevuld met een aantal interviews.

Stap 3: Bespreking van de bevindingen met de lokale partners.

Stap 4: Opstellen van een eindrapport.

In de bijlage vindt u een overzicht van het wedstrijdbezoek, de respondenten en de geraadpleegde documentatie.

1.3. Visie op voetbalveiligheid

Sinds de ontwikkeling van het Beleidskader Voetbal en Veiligheid (mei 2011) is normalisatie de belangrijkste doelstelling van het voetbalveiligheidsbeleid. De veiligheidspartners, zowel lokaal als nationaal, streven ernaar van het voetbal weer een feest te maken, door enerzijds vertrouwen te geven aan goedwillende supporters en anderzijds hard op te treden tegen ordeverstoorers (high trust, high penalty). In de visie van het Auditteam betekent normaliseren dat de veiligheidspartners veiligheidsbeleid dienen te verbinden aan een meer op service gericht supportersbeleid. Dat vergt het opbouwen van vertrouwen tussen de vier geijkte partners en de supporters(verenigingen). Relatiebeheer, overleg met supporters en het honoreren van redelijke supporterswensen dienen te worden gecombineerd met streng optreden bij overtreding van gemaakte afspraken.

Vanuit dit perspectief voeren we de éénmetingen uit. In deze éénmetingen hanteert het Auditteam hetzelfde model als in de nulmetingen, waarin voetbalveiligheid een resultante is van drie factoren, te weten:

1. De kenmerken van supporters en hun relatie met de club (bijvoorbeeld groepen probleemsupporters en incidenten).
2. De fysieke infrastructuur in en rondom het stadion (bijvoorbeeld de staat van het stadion, het scheiden van supportersstromen, de kwaliteit van de uitvakken, de commandoruimte en de kwaliteit van de camera's).
3. De kwaliteit van de veiligheidsorganisatie van NAC Breda en de partners, het veiligheidsbeleid, de gemeentelijke regierol en de samenwerking tussen de veiligheidspartners.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen uit de nulmeting. Ook beschrijven we welke stappen de vierhoek heeft genomen na de nulmeting.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de actuele situatie bij de BVO en welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in de periode sinds de nulmeting. We doen dat aan de hand van de drie in de vorige paragraaf genoemde factoren van voetbalveiligheid.

In hoofdstuk 4 trekken we de conclusies uit de éénmeting en formuleren we aanbevelingen voor een verdere versterking van de veiligheidsaanpak rondom het betaalde voetbal bij NAC Breda.

2. Aanbevelingen uit de nulmeting NAC Breda

In dit hoofdstuk gaan we in op de conclusies en aanbevelingen uit de nulmeting. Allereerst worden de conclusies en de aanbevelingen uit de nulmeting weergegeven. Vervolgens wordt aangegeven wat de leden van de vierhoek met de aanbevelingen hebben gedaan. De nulmeting van NAC Breda is twee jaar geleden uitgevoerd in september 2011.

2.1. Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de uitgevoerde nulmeting werden in het najaar van 2011 de volgende hoofdconclusies getrokken:

1. De multidisciplinaire samenwerking op het gebied van voetbalveiligheid tussen politie, gemeente en de veiligheidsorganisatie van NAC Breda verloopt goed. Het heeft bijgedragen aan het in veel opzichten goed of acceptabel verlopen voetbalseizoen 2010-2011. Toch is permanente alertheid geboden en vallen een neergang, incidenten of zelfs ongeregelde omstandigheden om verschillende redenen bepaald niet uit te sluiten: zie met name de conclusies 2, 3 en 4.
2. De sfeer bij thuiswedstrijden is voor supporters van NAC Breda veelal Bourgondisch, gezellig en feestelijk. Het bekende 'avondje NAC' is hiervan het meest sprekende voorbeeld. Dit vergt bestuurlijke durf om een zeker restrisico te accepteren ten behoeve van een prettige sfeer.
3. In het recente verleden hebben sleutelfiguren in het clubbestuur van NAC zoveel prioriteit gegeven aan technisch beleid, weinig realistische sportieve ambities, sfeer en commercie dat dit ten koste is gegaan van het veiligheidsbeleid. Het weghalen van de segmentering in het stadion om de grootste voetbalkroeg ter wereld te kunnen realiseren en de bierverkoop uit te breiden, is het meest sprekende voorbeeld. De politie en de gemeente (inclusief de burgemeester) zien toe op een goede positionering van de veiligheidsorganisatie van NAC binnen de voetbalclub. De veiligheidsorganisatie van NAC Breda heeft behoefte aan dit 'geleende gezag'.
4. NAC Breda telt hooligans en hooliganvetes. De recente historie leert dat de gekende groep hooligans bij ongeregelde omstandigheden kan uitgroeien tot enkele honderden relschoppers. Dit kan leiden tot geweld op wedstrijddagen (in het stadion of op andere voetbalgerelateerde locaties), maar ook daarbuiten. Het imago van de gezellige volkse club met het bekende 'avondje NAC' overheerst. Dit is vaak terecht, maar het gevaar bestaat dat dit fraaie imago juist binnen de club leidt tot minder alertheid op veiligheid dan nodig is.

5. Het drankgebruik is fors bij wedstrijden van NAC Breda. In de risicovakken en onder de risicosupporters wordt drugs gebruikt.
6. NAC Breda geeft op een voortreffelijke manier gestalte aan sociaal-maatschappelijke activiteiten. Het draagt bij aan de verbondenheid van de club met de stad en met de directe omgeving.
7. De politie heeft zich vrijwel geheel teruggetrokken uit het stadion: er is bij thuiswedstrijden nooit geüniformeerde politie in het stadion, maar wel acht agenten in burgerkleding van de supportersbegeleidingsgroep (SBG). Er zit ook geen Operationeel Commandant in de commandoruimte. Deze terugtrekkende beweging is een stimulans geweest voor NAC Breda om de kwaliteit van de stewards en beveiligers te verbeteren. De afwezigheid van de politie tast echter wel het vermogen aan om - mede op basis van directe afstemming tussen (Operationeel) Commandant en veiligheidscoördinator - multidisciplinair (dus inclusief de politie) onmiddellijk op te treden tegen dreigende of beginnende ongeregelde heden in het stadion.
8. Het uitvak is uitermate klantvriendelijk.
9. De politie en gemeente zijn alert op de veiligheidsaspecten van de vele verbouwingen in de directe omgeving van het stadion.

Naast deze hoofdconclusies werden op basis van de nulmeting een aantal aanbevelingen gedaan, te weten:

1. Behoud de goede sfeer en imago van het bezoek van een thuiswedstrijd van NAC Breda en de bereidheid om ten behoeve van deze sfeer een zeker risico te accepteren. Vanuit het streven om risico's niet uit te sluiten maar te beheersen dienen er wel voldoende maatregelen worden getroffen om adequaat op te kunnen treden mocht het rond een wedstrijd toch misgaan. Het accent in deze risicobenadering verschuift van preventie naar respons. Hierbij kan tevens gebruik worden gemaakt van scenario's (zie ook punt 5).
2. Het landelijk uitgangspunt – om 'geen geüniformeerde politie' in het stadion aanwezig te laten zijn – dient niet principieel te worden gehanteerd. De aanwezigheid of afwezigheid van geüniformeerde politie in het stadion is het product van een afweging van de voetbalvierhoek in Breda en geen principe dat automatisch bij elke wedstrijd van toepassing kan zijn. Gedragingen van supporters en feitelijke risico's bepalen of geüniformeerde politie in het stadion nodig is of niet. Politie-inzet in het stadion kan ook in Breda wenselijk of nodig zijn. Er dienen (multidisciplinaire) scenario's te worden uitgewerkt zodat de politie zo nodig tijdig (preventief) optreedt in het stadion en zo nodig bij voorbaat wordt geposteerd in het stadion.

3. Het onder de bovenstaande aanbeveling geformuleerde uitgangspunt (omstandigheden bepalen of geüniformeerde politie in het stadion nodig is of niet) laat onverlet dat ook in de toekomst een beleid gevoerd kan worden dat is gericht op a. vermindering van de politie-inzet of op 'een lage politie-inzet'; b. het stimuleren van de verantwoordelijkheid voor veiligheid en veiligheidsbeleid door NAC Breda.
4. Omwille van adequaat optreden in acute situaties dient een Operationeel Commandant aanwezig te zijn in de commandoruimte. Door fysiek aanwezig te zijn in het stadion kan de Operationeel Commandant de sfeer in het stadion optimaal aanvoelen en wordt het risico op communicatieproblemen tussen politie en BVO in acute situaties zo veel mogelijk beperkt.
5. Om vast te kunnen stellen hoe (veilig) stewards zich nu precies voelen zonder rugdekking van geüniformeerde politie in het stadion, en om te achterhalen of ze voldoende zelfvertrouwen hebben om zo nodig op te treden, raden we aan om onafhankelijk een anonieme survey uit te voeren onder stewards. De resultaten dienen te worden geagendeerd in de voetbalvierhoek en spelen een rol bij het opstellen van scenario's voor 'politie in het stadion'.
6. De kwaliteit van het uitvak moet worden verbeterd. Zolang het uitvak klantvriendelijk blijft, dient de prijs-kwaliteitverhouding van een kaartje voor het uitvak te worden verbeterd door een prijsreductie van 50%.

2.2. Stappen van de vierhoek

We hebben de vierhoek gevraagd om ons op de hoogte te brengen van de manier waarop zij zijn omgegaan met de aanbevelingen c.q. welke vervolgacties er zijn genomen door de lokale partijen. Die reactie van de vierhoek is hieronder weergegeven.

1. Behoud de goede sfeer en imago van thuiswedstrijden

De sfeer bij thuiswedstrijden wordt veelal omschreven als Bourgondisch, gezellig en feestelijk. NAC Breda blijft hier op inzetten. Met name rond de omvangrijke verbouwing in en rond het stadion zijn verschillende maatregelen getroffen om gastvrijheid en sfeer te behouden én zorg te dragen voor de veiligheid.

2. Politie inzet in en rond het stadion

NAC Breda heeft scenario's opgesteld voor de reactie van de veiligheidsorganisatie op incidenten en calamiteiten in en rond het stadion. Daarnaast is er een plan gemaakt waarin afspraken zijn opgenomen over de inzet van politie in en rond het stadion bij (dreigende) escalatie van incidenten en calamiteiten. Onderdeel van dit plan is een programma voor het beoefenen van deze (multidisciplinaire) scenario's op operationeel en bestuurlijk niveau. De eerste bestuurlijke oefening staat gepland voor 2013.

3. Normalisering

De afgelopen periode lag de focus van de lokale veiligheidspartners op het veilig plaatsvinden van de wedstrijden terwijl er een ingrijpende en omvangrijke verbouwing rond het stadion plaatsvond. Het veilig en ongestoord verloop van de bouw van een winkelcentrum naast het stadion én de wedstrijden van NAC is geprioriteerd boven het terugbrengen van politie-inzet en veiligheidsmaatregelen door NAC. Hierbij is er - mede vanwege de economisch moeilijke omstandigheden - wel voor gezorgd dat de veiligheid geborgd kon worden zonder extra politie-inzet.

4. Aanwezigheid Operationeel Commandant

De operationeel commandant is niet fysiek aanwezig in het stadion maar kijkt vanaf het politiebureau mee op de camera's van NAC Breda en de gemeente. De wijkteamchef van politie Breda is echter (als algemeen commandant) wel bij nagenoeg alle wedstrijden die geclassificeerd zijn als een gemiddeld of hoog risico (B of C) aanwezig in het stadion.

5. Veiligheidsgevoel stewards

In 2012 is door een stagiair van NAC Breda een enquête uitgevoerd onder supporters, stewards en enkele andere betrokken bij NAC Breda. Hierin is onder meer gevraagd naar hun visie op het functioneren van de stewardorganisatie en de stewards. Hierin geeft 71% van de stewards aan het eens te zijn met de stelling: *"Ik heb het gevoel dat ik goed ondersteund wordt als ik een supporter aanspreek."*. Bovendien wordt aangegeven dat stewards vooral 'gastheer' zijn. Op de tweede plaats houden zij toezicht op supporters en spreken hen aan als zij een overtreding maken. De beveiliging heeft primair een handhavende taak wanneer supporters de opdrachten en/of waarschuwingen van de stewards niet opvolgen.

6. Het uitvak

Om verschillende redenen zijn er geen aanpassingen aan de fysieke infrastructuur van het uitvak gedaan. Echter, NAC Breda heeft wel verschillende initiatieven genomen om de wedstrijdbeleving van en gastvrijheid richting uitsupporters in Breda te verbeteren. Zo is het lexaan van het gastenvak gepolijst, zodat supporters een beter zicht hebben op de wedstrijd. Daarnaast zijn er bij verschillende wedstrijden spandoeken opgehangen van bezoekende clubs en was tevens de catering gekleed in shirts van de bezoekende club. Bij ontvangst kunnen supporters een kop koffie en een broodje aangeboden krijgen. Aan het begin van het voetbalseizoen 2012-2013 is zelfs aan meerdere clubs het aanbod gedaan om in de rust van de wedstrijd bier te schenken aan de uitsupporters. Hier is door geen enkele bezoekende club gebruik van gemaakt. Volgens betrokkenen omdat de bezoekende club zich zorgen maakt over het gedrag van eigen supporters.

3. Actuele situatie

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie van NAC Breda beschreven en de zichtbare veranderingen sinds de nulmeting betreffende de club en supporters, infrastructuur en organisatie en samenwerking van de vierhoek.

3.1. Club en supporters

1. De identiteit van NAC wordt gedefinieerd in vier kernwaarden, welke de uitgangspunten voor elk opgesteld beleid vormen. Deze kernwaarden zijn:
 - Tegendraads;
 - Bourgondisch;
 - Saamhorig;
 - Zelfbewust.

De veiligheidsorganisatie van NAC Breda doet supporters de volgende belofte: *'Wij bieden supporters een onvergetelijke 'NAC-avond' op de veiligste manier mogelijk door vertrouwen in de medemens en ongekend gastheerschap.'* De daarbij horende missie van de veiligheidsorganisatie van NAC Breda is dat de veiligheidsorganisatie binnen vijf jaar de beste organisatie van voetballand is en daarbij als voorbeeldfunctie fungeert voor andere clubs.

2. Voor het seizoen 2013-2014 zijn er minder seizoenskaarten verkocht. Het teruglopende aantal seizoenskaarten is te verklaren aan de economische crisis. De prijs van een seizoenskaart loopt al snel op tot een paar honderd euro. Ondanks het teruglopende aantal seizoenskaarten zit het stadion nagenoeg elke wedstrijd helemaal vol. Supporters van NAC Breda blijven dus naar de wedstrijden komen om hun club aan te moedigen. Het lijkt er daarom op dat supporters gericht wedstrijden uitkiezen om te bezoeken in plaats van een seizoenskaart aan te schaffen.
3. De aanhang van NAC Breda heeft twee gezichten. Het dominante en belangrijkste gedaante van de supporters is volks, Bourgondisch en gezellig. Dit zet letterlijk de toon bij veel thuiswedstrijden. Deze sfeer is verbonden met het zogenoemde 'avondje NAC'. Het volkse karakter van NAC Breda komt mede tot uitdrukking in de fanatieke verbale aanmoedigingen van de club, maar heeft ook een keerzijde in de vorm van hooliganisme en de daarmee samenhangende spanningen en gewelddadigheden. Elk voetbalseizoen is er wel een kleine of grotere reeks van incidenten en spanningen bij wedstrijden van NAC Breda. De trend van het 'nette fanatisme' lijkt - zeker op de langere termijn - dominantier dan het hooliganisme. Dit wordt ook bevestiging in gesprekken met NAC Breda. Het aantal incidenten is in de afgelopen twee jaar flink teruggelopen (zie punt 4). Er heerst op dit moment een gezellige, ontspannen sfeer in het stadion. Ook onder de harde kern van NAC Breda. Deze supporters zijn

volgens de betrokkenen goed aanspreekbaar voor zowel NAC Breda als de politie Breda.

4. In de nulmeting kwam naar voren dat het seizoen 2009-2010 onrustiger was rond de wedstrijden van NAC Breda dan in voorgaande jaren. Het diepte punt was de verloren bekerwedstrijd tegen Go Ahead Eagles (GAE), waarbij een hevige vechtpartij ontstond tussen GAE-supporters en NAC Breda-supporters binnen het stadion. Na de wedstrijd is ook geweld tegen en door de politie gebruikt.

In het seizoen 2011-2012 zijn er voor zover bekend geen directe confrontaties geweest tussen NAC Breda-supporters en andere clubs. In het seizoen 2012-2013 is het aantal geregistreerde incidenten bij het CIV ten opzicht van de vorige seizoenen wel iets toegenomen. Echter de aard en omvang van de geregistreerde incidenten is opvallend minder ernstig. De geregistreerde incidenten bij thuiswedstrijden betreffen voornamelijk: vuurwerk, wangedrag, baldadigheid, provocerend gedrag richting de uitsupporters en gooien van materialen richting het speelveld en uitsupporters. Slechts een enkele keer is er fysiek geweld gebruikt richting stewards en/of de politie.

Hieronder volgt een opsomming van opvallende incidenten die zich in het seizoen 2012-2013 voordeden:

- *Roda JC – NAC Breda (15/12/2012)*: Kort voor de aftrap vond er een incident plaats bij de ingang van het bezoekersvak. Bij de ingang arriveerde een NAC Breda supporter die alleen in het bezit was van een omwisselbiljet voor de wedstrijd. De NAC supporter werd vastgepakt en direct naar buiten gezet, waarop de andere NAC supporters reageerden. Vervolgens is er over en weer getrokken en geduwd tussen NAC supporters en stewards van Roda JC. De partijen zijn vervolgens gescheiden waarna er overleg is geweest tussen Roda JC, NAC Breda, de politie Kerkrade en de politie Breda. Vervolgens is door Roda JC besloten om de groep NAC supporters die de problemen hebben veroorzaakt niet tot het stadion toe te laten. Hierna zijn nog twee NAC Breda supporters aangehouden in verband met het niet opvolgen van bevelen in het kader van handhaving van de openbare orde.
- *NAC Breda – AJAX (27/04/2013)*: In tegenstelling tot andere wedstrijden reageerde de doelgroep agressief richting de politie. Er werd ook met voorwerpen gegooid richting de opvallende eenheden. Hierop besloten de opvallende eenheden uit het zicht te houden en de supporters begeleiders op in te zetten. In het naastgelegen vak GG werd er met diverse materialen gegooid naar kinderen die juichten bij het eerste doelpunt van Ajax. De kinderen werden bekogeld met aanstekers e.d. Een bekende doelgroepsupporter wist over het hek te klimmen richting van I. Hij is het stadion uitgezet. In het vak GG was het onrustig en er werd nauwelijks tot niet opgetreden door NAC Breda. Dit is later geëvalueerd met NAC Breda. Opvallend was dat het tijdstip van de wedstrijd (20:45 uur) veel meer be-

schonken en dronken supporters naar het stadion kwamen dan bij wedstrijden met een vroeger tijdstip.

5. Tijdens ons veldwerk, in september 2013, telt de NAC Breda 26 landelijke stadionverboden. Volgens het Voetbal Volgsysteem (VVS) heeft NAC geen lokale stadionverboden. Van de 26 stadionverboden zijn er acht door NAC Breda aangedragen bij de KNVB. Verder gelden er nog vijf stadionverboden naar aanleiding van de ongeregelde heden bij de thuiswedstrijd tegen Go Ahead Eagles in 2010. Nog eens zeven stadionverboden zijn opgelegd naar aanleiding van de ongeregelde heden rondom de oefenwedstrijd tegen MVV aan het begin van het seizoen 2012-2013. In het seizoen 2012-2013 zijn negen losse stadionverboden opgelegd, waarvan zeven bij thuiswedstrijden en drie bij uitwedstrijden. Deze stadionverboden hebben doorgaans betrekking op kleinere incidenten, zoals openlijke geweldpleging en de belediging van ambtenaren.
6. NAC Breda kent vetes met Willem II en Feyenoord. Beide waren vorig seizoen, 2012-2013 ook geassocieerd als een C-wedstrijd. Willem II wordt gezien als aartsrivaal van NAC Breda. De wedstrijden tegen Willem II kennen dan ook de nodige openbare orde- en veiligheidsrisico's en verlopen onvoorspelbaar. De politie-inzet vanuit Breda was dan ook het hoogst tijdens deze wedstrijd in maart 2013. Hierbij vonden voorafgaand aan de wedstrijd al acties plaats tussen de beide supportersgroepen. Zo werd in Breda het trainingscomplex besmeurd, vermoedelijk door Willem II-supporters en is in Tilburg een verkoophok besmeurd. Aan het eind van seizoen 2012-2013 is Willem II weer gedegradeerd naar de Jupiler League.

Vanwege de degradatie van Willem II is de thuiswedstrijd tegen Feyenoord dit seizoen de enige voorziene hoogrisico wedstrijd bij NAC Breda. De vete tegen Feyenoord komt voor uit de bestaande vriendschapsbanden met Sparta Rotterdam en Lokeren_(België).

7. Een ontwikkeling die aandacht vraagt en waarmee rekening mee gehouden dient te worden in de toekomst zijn de grensoverschrijdende verbanden tussen harde kern supporters en de verplaatsing van confrontaties tussen (harde kern) supporters bij oefenwedstrijden en buiten de reguliere wedstrijden om.

Dit wordt onder meer geïllustreerd door de vriendschapsband van NAC Breda met het Belgische Lokeren. De harde kern van Lokeren en NAC Breda bezoeken beladen wedstrijden van elkaar. Zo was de harde kern van Lokeren aanwezig bij de wedstrijd tegen Willem II afgelopen seizoen en reisde de harde kern van NAC Breda af naar de bekerwedstrijd tussen Lokeren en KV Kortrijk. Hier vonden ook ongeregelde heden plaats in een café in Brussel waar supporters van NAC Breda bij betrokken waren. Agenten van de Bredase politiekorps, waaronder de operationeel commandant en supportersbegeleiders, waren meegereisd naar België.

Een ander voorbeeld is de directe confrontatie tijdens een oefenduel tussen de supporters van NAC Breda en MVV.

- *NAC Breda - MVV (04/08/2012)*: Op zaterdag 4 augustus 2012 is een groep van ongeveer 30 MVV supporters met de trein naar Breda afgereisd. Deze zijn 's middags op een terras in de binnenstad gaan zitten. Al snel is er contact tussen de groep MVV supporters en aanhangers van NAC Breda. Bij de groep van 30 MVV supporters sluit zich vervolgens nog een groep van 20 MVV supporters aan die met een busje onderweg waren. Vanaf 16.30 uur verzamelt zich een groep NAC supporters bij een ander café. Tussen beide groep is meerdere malen persoonlijk contact geweest, waarna het rond 18.00 uur tot een confrontatie komt. Hierbij is vooral over en weer goegoid met terrasmeubilair, glazen en flessen.

Buiten de wedstrijden om heeft de jonge harde kern van NAC Breda, voor zover bekend, één keer afgesproken met de jonge harde kern van Roda JC in Boxtel. Dit is door tussenkomst van de politie niet tot een confrontatie gekomen. Door dit incident hebben de supportersbegeleiders van NAC een beter beeld gekregen van de nieuwe jonge harde kern.

8. De opkomst van deze nieuwe groep potentiële jonge hooligans wordt door de lokale veiligheidspartners als zorgelijk ervaren. In het kader van Hooligans in Beeld proberen zij dan ook deze groep in beeld te krijgen, uit de anonimiteit te halen en aan te spreken op hun gedrag. Het hoofd supporterbegeleider speelt hierin een belangrijke rol. Een elftal jongeren is herkend na de mislukte vechtafspraak met de supporters van Roda JC. De supportersbegeleiders zijn vervolgens bij deze jongeren thuis langsgedaan en zijn met de jongeren in gesprek gegaan. Op deze manier worden eventuele spanningen vroegtijdig weggenomen. Deze methode blijkt te werken. Zowel de jonge als oude harde kern is goed in beeld en het aantal incidenten is beperkt. Daarnaast heeft deze aanpak een betere informatie positie gecreëerd voor NAC Breda en de politie Breda.
9. Op verschillende supporters fora zijn er lange discussies gaande tussen supporters die hun zorgen uiten over de toekomst van hun club. Er zijn grote frustraties over het beleid van de clubleiding en de inmiddels afgetreden algemeen directeur dhr. Eskes. Supporters geven aan dat hun club elk jaar achteruit gaat, zowel in de prijs/kwaliteit verhouding van de toegangsprijzen en horeca als het kwaliteit op het veld. Zo valt supporters bijvoorbeeld op dat er drie naast elkaar gelegen businessboxen leeg staan en de rode en zwarte stoeltjes leger zijn dan ooit tevoren. Deze ongerustheid onder supporters lijkt (nog) niet te leiden tot spanningen in de relatie met de club. Zo heeft een aantal fanatieke supporters van de B-side bijvoorbeeld een van de leegstaande skyboxen voor een aantal maanden gehuurd. Daarnaast is er tijdens de wedstrijd tegen Heracles Almelo ruim zesduizend euro opgehaald met een collecte voor de verbouwing van het NAC museum. Dit museum liep in januari 2013 flinke schade op door een lekkage.

De ongerustheid van de supporters blijft echter wel een aandachtspunt. Op de lange termijn kan het positieve geluid omslaan naar negativisme en mogelijk tot acties richting de club en/of het clubbestuur.

10. Vuurwerk is veelal buiten het stadion aan de orde. Regelmatig wordt er voorafgaand de wedstrijd zwaar vuurwerk afgestoken bij één van de verzamelkroegen, 't Hoekse maar ook op de route naar het stadion. Binnen het stadion is het vuurwerk minimaal. Toch blijft vuurwerk een lastig onderwerp voor veel BVO's. NAC Breda heeft daarom in overleg met de supportersraad van NAC (hierover later meer) een overleg gehad over vuurwerk binnen het stadion vanuit de aspecten commercie, veiligheid en sfeer. Uit dit overleg is het idee voortgekomen om een aantal keer per seizoen een evenementenvuurwerk show te organiseren. Op deze manier wil NAC Breda nog meer sfeer creëren in het stadion. Voorwaarde voor deze show is wel dat supporters zelf geen vuurwerk het stadion proberen binnen te smokkelen.
11. Opvallend bij uitwedstrijden is dat NAC Breda-supporters zich regelmatig niet aan de vervoersregeling houden. Voorafgaand aan de wedstrijd overtreden NAC Breda-supporters de regels door de binnenstad van de bezoekende club te bezoeken. Vaak is er genoeg politie op de been om een daadwerkelijke confrontatie tussen supportersgroepen te voorkomen. Sprekende voorbeelden hiervan zijn:
- FC Heerenveen – NAC Breda (29/09/2012):* B-wedstrijd met vrijvervoer en maatwerk (niet met de trein en niet in het centrum). In loop van de middag zaten er toch ongeveer 15 NAC Breda-supporters in het centrum bij café Bak. Aantal namen genoteerd en doorgespeeld aan NAC Breda.
- VVV Venlo – NAC Breda (27/10/2012):* De supporters van NAC mochten op eigen gelegenheid komen, onder een aantal voorwaarden, zoals: niet per trein reizen, niet de binnenstad van Venlo bezoeken, pas aankomen bij opening stadion (18.15 uur). Voorafgaand aan de wedstrijd werden twee groepen van vier NAC Breda-supporters in de binnenstad aangetroffen en een groep van 15 supporters in café de Loco. Ze zijn allemaal verzocht om de binnenstad te verlaten. Dit verzoek werd netjes opgevolgd.
- FC Utrecht – NAC Breda (21/04/2013):* Enkele groepjes NAC Breda-supporters zijn vóór de wedstrijd, tegen het advies van de politie in, wel in de binnenstad van Utrecht gesignaleerd. Dit bracht weer een reactie bij risicosupporters van FC Utrecht teweeg, die actief op zoek zijn gegaan naar NAC Breda-supporters. Door extra inzet van politie in de binnenstad leek een confrontatie toch uit te zijn gebleven.
12. Een hier uit voorkomend punt van kritiek dat door supporters wordt gemeld is dat er niet altijd even consequent wordt omgegaan met de A, B en C risicoclassificatie van wedstrijden en de daaraan gekoppelde veiligheidsmaatregelen. Dit roept bij supporters soms irritatie op. De veiligheidsmaatregelen behorende bij deze risicoclassificaties bestaan uit drie elementen: vervoersbeperkingen, gereguleerde kaartverkoop en het wel of niet schenken van alcohol. Veel clubs kiezen voor maatwerk binnen deze drie elementen. Dit lijkt de oorzaak van de verwarring onder NAC supporters.

13. Een punt van aandacht is nog wel het hoge drank en drugsgebruik tijdens wedstrijden. Uit een onderzoek (2007) over alcohol en drugsgebruik rondom thuiswedstrijden van NAC Breda blijkt dat 70% van de bezoekers alcohol drinkt voor en/of tijdens de wedstrijden. Voor een deel van de bezoekers blijft het bij één pilsje. Echter, een aanzienlijke meerderheid drinkt meer. Ook wordt er door sommige supporters drugs gebruikt. Soms in combinatie met alcohol. Overmatig alcohol consumptie en – eventueel in combinatie met - drugs kunnen leiden tot overmoedig gedrag meer agressiviteit en escalaties.
14. In het kader van het normalisatie traject, met als uitgangspunten het verlagen van veiligheidsmaatregelen en de politie-inzet, beweegt NAC in de goede richting. In het seizoen 2012-2013 is ten opzicht van het seizoen 2011-2012 minder politie-eenheden ingezet (5%). Het aantal uren politie-inzet is met bijna 9% afgenomen. Opvallend is wel dat het aantal geclassificeerde wedstrijden nagenoeg gelijk is gebleven en er zelfs één wedstrijd meer als C-wedstrijd was geclassificeerd (tegen Willem II). Dit kan verklaard worden door de nieuwe getroffen veiligheidsvoorzieningen rond de bouw van het winkelcentrum naast het stadion van NAC Breda.

3.2. Infrastructuur

1. Het seizoen 2012-2013 heeft voornamelijk in het teken gestaan van de bouw van het nieuwe winkelcentrum 'Stada Stores' naast het Rat Verlegh stadion van NAC Breda. De verbouwingen in de directe omgeving van het stadion had gevolgen voor de veiligheidsaspecten van NAC Breda. Door de verbouwing verdwenen veiligheidsvoorzieningen rondom het stadion. Dit vergde noodzakelijke aanpassingen in de openbare ruimte, zoals het wijzigen van de verkeersstromen rondom de wedstrijden van NAC Breda.

De volgende aanvullende veiligheidsmaatregelen zijn getroffen:

- Het plaatsen van flexibele hekwerken op drie locaties rondom het voetbalstadion;
- Het plaatsen van nieuwe lichtmasten rond het winkelcentrum;
- De opstelling van de beveiligingscamera's is gewijzigd;
- Het plaatsen van nieuwe fietsenstallingen aan beide zijden van het stadion in aanvulling op enkele bestaande fietsenstallingen.

Door deze noodoplossingen konden de thuiswedstrijden van NAC Breda ongestoord plaatsvinden, zonder toename van de politie-inzet en konden ook de geplande bouwwerkzaamheden ongehinderd worden uitgevoerd.

NAC Breda werkte in het project nauw samen met de politie, brandweer, GHOR, projectontwikkelaar Hinke Fongers Beheer b.v. en de Gemeente Breda. Samen is gewerkt om het doel 'veilig winkelen, voetballen, ontspannen en werken' binnen het Stadionkwartier te realiseren. De samenwerking is gebaseerd op de samenwerkingsovereenkomst Veilig Voetbal Breda 2012-2013.

2. Het winkelcentrum heeft officieel haar deuren geopend op 27 maart 2013. De veiligheidsvoorzieningen voor de definitieve situatie zijn gerealiseerd. Hiermee is de omgeving waarin de bezoekers worden ontvangen aanzienlijk verbeterd. Uitsupporters worden nu ontvangen op een groot afgesloten plein. Overdag fungeert het plein als een doorlooproute naar het winkelcentrum. Bij thuiswedstrijden van NAC Breda wordt het plein afgesloten door een nieuw geplaatste dik metalen hekwerk. Uit veiligheidsoverwegingen heeft NAC Breda ervoor gekozen om hier alleen maar een aantal betonnen zitbanken neer te zetten.
3. Door de verbouwing is een geheel nieuwe verkeerssituatie ontstaan. De nieuwe bussluis en aanvoerroute van de uitsupporters creëert meer rust. Door de nieuwe situatie is het volgens de veiligheidspartners mogelijk de risicoclassificatie van meer wedstrijden te verlagen. Langs het stadion is tevens een zogenoemde Kiss & Ride strook gerealiseerd dat volgens de betrokkenen een merkbaar positief effect heeft op de verkeersveiligheid.
4. De verkeersafwikkeling rondom wedstrijden blijft echter - ook na de gerealiseerde definitieve veiligheidsvoorzieningen - een aandachtspunt. Zeker nu er ook een groot winkelcentrum is gerealiseerd met eigen verkeersstromen. Hierover zijn goede afspraken gemaakt met de eigenaar van het winkelcentrum en deze zijn vastgelegd in een draaiboek. Naar verwachting wordt er nog een proef uitgevoerd waarbij het winkelcentrum en het stadion gelijktijdig open zijn. Hierbij geven de betrokken veiligheidspartners aan dit geleidelijk en voorzichtig te willen aanpakken.
5. NAC Breda heeft 22 verkeersregelaars in dienst. Alle verkeersregelaars zijn landelijk opgeleid. Opvallend is dat ook in de nieuwe verkeerssituatie NAC Breda het nodig acht om alle 22 verkeersregelaars bij elke wedstrijd in te zetten om al het verkeer in goede banen te leiden.
6. Om verschillende redenen zijn er geen aanpassingen aan de fysieke infrastructuur van het uitvak gedaan. Echter, NAC Breda heeft wel verschillende initiatieven genomen om de wedstrijdbeleving van en de gastvrijheid richting de uitsupporters in Breda te verbeteren. Zo is het lexaan van gastenvak is gepolijst, zodat supporters een beter zicht hebben op de wedstrijd. Daarnaast zijn er bij verschillende wedstrijden spandoeken opgehangen van bezoekende clubs en was tevens de catering gekleed in shirts van de bezoekende club. Bij ontvangst kunnen supporters een kop koffie en een broodje aangeboden krijgen. Aan het begin van het voetbalseizoen 2012-2013 is zelfs aan meerdere clubs het aanbod gedaan om in de rust van de wedstrijd bier te schenken aan de uitsupporters. Door geen enkele bezoekende club is hier gebruik van gemaakt. De voornaamste reden is volgens betrokkenen dat de bezoekende club zich zorgen maakt over het gedrag van hun eigen supporters en de mogelijke veiligheidsrisico's hiervan.

3.3. Organisatie en samenwerking

1. Vanwege een aantal ontwikkelingen is algemeen directeur Stefaan Eskes aan het begin van het seizoen 2013-2014 opgestapt. Zo zag de club ruim 150 lokale sponsors weglopen en bleef een aantal van de zestien skyboxen leeg. Hiernaast kampt de club nog steeds met een miljoenschuld uit het verleden. Mede hierdoor is er een achterstand van 1.5 miljoen euro ontstaan op de sponsorbegroting.

De club heeft commercieel directeur Goetzee naar voren geschoven als tijdelijke vervanger. Verwacht wordt dat Goetzee voor een langere periode deze functie zal overnemen. In november 2013 waarschuwt de club voor een mogelijk faillissement wanneer de kosten niet aanzienlijk kunnen worden teruggebracht. Hierbij wordt onder meer gekeken naar de huur van het stadion die de club betaalt aan de gemeente.

2. Kort na de nulmeting zijn er bij de politie Breda een nieuwe wijkteamchef en operationeel commandant aangesteld. Ondanks deze 'wisseling van de wacht' lijken de nieuwe functionarissen snel ingewerkt. De huidige samenwerkingsrelatie tussen de betrokken veiligheidspartners wordt omschreven als 'bijzonder' en 'optimaal'. De informatiepositie is goed en iedereen is goed ingespeeld op elkaar.
3. De operationeel commandant is niet fysiek aanwezig in het stadion, maar kijkt vanaf het politiebureau mee op de camera's van NAC Breda en de gemeente. De wijkteamchef van politie Breda is echter (als algemeen commandant) wel bij nagenoeg alle wedstrijden die geclassificeerd zijn als een gemiddeld of hoog risico (B of C) aanwezig in het stadion.
4. NAC Breda maakt onderscheid tussen de taak van stewards en van beveiligers. Stewards zijn vooral gastheer en in de tweede plaats toezichthouder op supporters. De beveiliging heeft primair een handhavende taak wanneer supporters de opdrachten en/of waarschuwingen van de stewards niet opvolgen. De stewards mogen alleen ingrijpen bij normoverschrijdend gedrag als er een beveiliging is om hen te ondersteunen. In het stadion worden per wedstrijd 85 stewards ingezet. Alle stewards hebben de UEFA-opleiding gevolgd. Daarnaast heeft NAC Breda tussen de 22 en 29 beveiligers in dienst. Op basis van interviews met alle betrokken veiligheidspartners zijn er geen aanwijzingen dat de beveiligers bij NAC Breda zich onvoldoende gesteund voelen door de politie buiten het stadion om op te treden tegen supporters.
5. NAC Breda neemt op opvallend ruime schaal deel aan maatschappelijke activiteiten. Onderdeel hiervan is de stichting Teamplay@NAC. Deze stichting is op 03 september 2013 failliet verklaard en heeft in afgeslankte vorm een doorstart gemaakt. Ondanks de economisch moeilijke omstandigheden blijft NAC Breda zich inzetten voor sociaal-maatschappelijke activiteiten in Breda en omgeving.

6. Onder de term Hooligans in Beeld (HIB) wordt een persoons- en groepsgericht aanpak gehanteerd. Deze aanpak is gericht op personen uit de harde kern of op supporters die daar deel vanuit zouden kunnen gaan maken. Een top 9 is opgesteld. Op dit moment vindt er alleen dossieropbouw plaats met betrekking op de samengestelde top 9. Naast de top 9 is er een lijst met personen waar extra aandacht aan wordt besteed. Hieronder vallen onder meer de nieuwe jonge harde kern die in beeld zijn gebracht na de mislukte vechtafspraak met Roda JC.
7. De Stichting Clubraad NAC is het officiële democratische adviesorgaan van supporters van NAC Breda. De Clubraad geeft met regelmaat adviezen, gevraagd dan wel ongevraagd, aan NAC en de omliggende partijen. Elke zijde van het stadion is met minimaal één persoon vertegenwoordigd. Ook de supportersvereniging is vertegenwoordigd. Opvallend is dat er geen vertegenwoordigers zijn van het vak GG (harde kern) en vak EE (de fanatieke B-side).
8. NAC Breda heeft scenario's opgesteld voor de reactie van de veiligheidsorganisatie op incidenten en calamiteiten in en rond het stadion. Daarnaast is er een plan gemaakt waarin afspraken zijn opgenomen over de inzet van politie in en rond het stadion bij (dreigende) escalatie van incidenten en calamiteiten. Onderdeel van dit plan is een programma voor het beoefenen van deze (multidisciplinaire) scenario's op operationeel en bestuurlijk niveau. De eerste bestuurlijke oefening staat gepland voor 2013.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1. Ontwikkelingen: Verbetering of niet?

1. De veiligheidssituatie bij NAC Breda lijkt sinds de nulmeting te zijn verbeterd. De aard en omvang van de incidenten over de afgelopen periode is afgenomen en de politie-inzet is – ondanks de bouw van het winkelcentrum – licht gedaald. Volgens de veiligheidspartners zijn de supporters merkbaar rustiger en heerst er een goede sfeer in het stadion.
2. Ondanks de aanstelling van een nieuwe wijkteamchef en operationeel commandant bij de politie Breda in 2011 is er sprake van een goede samenwerking. Deze wordt door de betrokken veiligheidspartners omschreven als 'bijzonder' en 'optimaal'. Er is een open communicatie en de verschillende professionals lijken goed ingespeeld op elkaar.
3. De operationeel commandant is niet fysiek aanwezig in het stadion maar kijkt vanaf het politiebureau mee op de camera's van NAC Breda en de gemeente. De wijkteamchef van politie Breda is echter (als algemeen commandant) wel bij nagenoeg alle wedstrijden die geclassificeerd zijn als een gemiddeld of hoog risico (B of C) aanwezig in het stadion. Hiermee kan de sfeer in het stadion weliswaar worden gevoeld maar door de afwezigheid van de operationeel commandant in het stadion blijft het risico op communicatieproblemen tussen operationeel commandant en de Veiligheidscoördinator van NAC Breda in acute situaties aanwezig.
4. NAC Breda heeft scenario's opgesteld voor de reactie van de veiligheidsorganisatie op incidenten en calamiteiten in en rond het stadion. Daarnaast is er een plan gemaakt waarin afspraken zijn opgenomen over de inzet van politie in en rond het stadion bij (dreigende) escalatie van incidenten en calamiteiten. Onderdeel van dit plan is een programma voor het beoefenen van deze (multidisciplinaire) scenario's op operationeel en bestuurlijk niveau. De eerste bestuurlijke oefening staat gepland voor 2013. Met deze plannen en oefeningen is er 'op papier' een gedegen aanpak voor de inzet van de politie in het stadion.
5. Ondanks de fysieke beperkingen van het uitvak heeft NAC Breda veel initiatieven ondernomen om uitsupporters gastvrij te ontvangen en een goede wedstrijdbeleving te bieden. Het is opmerkelijk dat - om veiligheidsredenen - niet één club is ingegaan op het aanbod van NAC om tijdens de rust van de wedstrijd bier te schenken aan uitsupporters.
6. Door de nieuwbouw van het nieuwe winkelcentrum naast het stadion van NAC Breda is er ook een nieuwe verkeerssituatie ontstaan. De eerste ervaringen zijn positief maar vanwege de beperkte ervaringen blijft verkeersafwikkeling rondom wedstrijden - ook na de gerealiseerde definitieve veiligheidsvoorzieningen - een aandachtspunt. Een gecontroleerde proef met de gelijktijdige opening van winkelcentrum en het stadion is een goede eerste stap.

7. NAC Breda maakt onderscheid tussen de taak van stewards en van beveiligers. Stewards zijn vooral gastheer en in de tweede plaats toezichthouder op supporters. De beveiliging heeft primair een handhavende taak wanneer supporters de opdrachten en/of waarschuwingen van de stewards niet opvolgen. Op basis van interviews met alle betrokken veiligheidspartners zijn er geen aanwijzingen dat de beveiligers bij NAC Breda zich onvoldoende gesteund voelen door de politie buiten het stadion om op te treden tegen supporters.
8. Er zijn een aantal incidenten geweest met uitsupporters van NAC Breda die buiten een combiregeling om een uitwedstrijd bezochten. Hieruit kan worden opgemaakt dat de veiligheidsafspraken rond uitwedstrijden en met name de vervoersmaatregelen niet altijd duidelijk zijn voor NAC Breda supporters.
9. Er zijn enkele signalen voor een trend waarbij supporters van NAC Breda buiten de reguliere wedstrijd om uit zijn op een confrontatie met andere supportersgroepen. Illustratieve incidenten hierbij zijn: confrontaties bij oefenwedstrijden, vechtafspraken op niet voetbal gerelateerde locaties zoals tankstations en parkeerplaatsen en ongeregelheden in het buitenland.
10. De economisch moeilijke omstandigheden bij NAC Breda leiden tot frustraties en zorgen onder supporters. Tot dusver uit dit zich vooral in meer positieve inspanningen van supporters om 'hun club' te steunen. Het mogelijke faillissement van de club vormt echter een reëel risico waarbij het positieve activisme kan omslaan in ongeregelheden en negatieve acties van supporters.

4.2. Aanbevelingen

1. Werk gezamenlijk aan een proef voor de gelijktijdige opening van het winkelcentrum en het stadion. Maak hierbij gebruik van een gedegen risicoanalyse en tref maatregelen om adequaat op te kunnen treden bij mogelijke incidenten.
2. Het Auditteam prijst NAC Breda en de lokale veiligheidspartners dat zij - ondanks de fysieke beperkingen van het uitvak - blijft investeren in de gastvrijheid en wedstrijdbeleving van uitsupporters. Het aanbod van NAC aan bezoekende clubs om – indien het risicoprofiel van de supporters dit toelaat – voorafgaand aan en tijdens de rust van de wedstrijd een biertje te schenken is een mooi gebaar. Dit past ook bij de gedachte van normalisatie rond voetbalveiligheid en goed gastheerschap. Het is hierbij nadrukkelijk niet de bedoeling dat er grote hoeveelheden alcohol geschonken worden en supporters dronken worden. Wees daarom ook helder richting de supporters dat misbruik van dit vertrouwen leidt tot het beëindigen van dit aanbod.
3. Omwille van adequaat optreden in acute situaties dient een Operationeel Commandant aanwezig te zijn in de commandoruimte. Door fysiek aanwezig te zijn in het stadion kan de Operationeel Commandant de sfeer in het stadion optimaal aanvoelen en wordt het risico op communicatieproblemen tussen politie en BVO in acute situaties zo veel mogelijk beperkt.

4. Besteedt extra aandacht aan het communiceren en uitleggen van de gekozen vervoersmaatregelen rond uitwedstrijden. Probeer hiermee te voorkomen dat NAC Breda supporters, doelbewust of niet, buiten een combiregeling om uitwedstrijden proberen te bezoeken.
5. Probeer de huidige informatiepositie onder de nieuwe jonge harde kern supporters verder te versterken. Streef hierbij naar een situatie waarbij de informatiepositie zodanig is dat eventuele confrontaties buiten wedstrijden om tijdig bekend zijn, zodat hier adequaat op kan worden ingegrepen.
6. Houdt het sentiment onder de supporters ten aanzien van de financiële en sportieve prestaties van NAC nauwlettend in de gaten. Zorg er hierbij voor dat eventuele spanningen tussen de club en de supporters tijdig worden geadresseerd. Maak hierbij vooral gebruik van de supportersraad als legitiem platform en communicatiekanaal.
7. Het Auditteam is zeer positief over het opgestelde oefenbeleid van NAC Breda. Vooral het feit dat er multidisciplinair (met meerdere kolommen) en op meerdere niveaus (operationeel en bestuurlijk) wordt geoefend is waardevol. Zorg ervoor dat dit oefenbeleid ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Maak voor deze oefeningen vooral gebruik van de (multidisciplinaire) scenario's voor de inzet van de politie in en rond het stadion. Zodoende ontstaat tevens een robuust inzicht in het functioneren van de gekozen samenwerking onder kritieke omstandigheden.

4.3. Veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken

Het huidige oefenbeleid van NAC Breda is een goed voorbeeld van de door het Auditteam geadviseerde multidisciplinaire oefenaanpak.

Bijlage: verantwoording

Gesprekken

- Dhr. P.A.C.M. van der Velden, Burgermeester Breda
- Dhr. J. Koevoets, Dossierhouder BVO Gemeente Breda
- Dhr. I. Maas, Politiechef Breda
- Mw. A. Scholten, Operationeel Commandant politie Breda
- Dhr. L. Aerssen, Hoofd Veiligheid, Facilitair en Inkoop NAC Breda
- Dhr. J. Sweres, Veiligheidscoördinator NAC Breda
- Dhr. R. Prins, Supporterscoördinator NAC Breda
- Dhr. B. Parol, Hoofd Supportersbegeleider NAC Breda

Wedstrijdbezoek

- NAC Breda – Heracles Almelo op 05 oktober 2013

Geraadpleegde documenten

- O-meting Audit NAC Breda, september 2011 Auditteam Voetbal en Veiligheid
- Brief namens de voetbalvierhoek in Venlo in antwoord op een brief van mw. Jorritsma, voorzitter van het Auditteam Voetbal en Veiligheid
- Draaiboek Wedstrijd NAC Breda – Heracles Almelo, zaterdag 05 oktober 2013.
- Draaiboek Wedstrijden NAC Breda i.c.m. Stada Stores (februari-13)
- Convenant Veilig Voetbal Breda 2012-2013
- Lokaal Actieplan Voetbal en Veiligheid Gemeente Breda, BVO NAC Breda (versie juli-12)
- Scenario Inzet Politie in Stadion NAC Breda
- Scenario's Beveiligingsorganisatie Thuiswedstrijden NAC Breda (2012)
- Plan van Aanpak Veiligheidsorganisatie (2010)
- Onderzoek naar middelengebruik en veiligheid NAC-Supporters (september-07)
- Onderzoek Stewardorganisatie NAC Breda (2012)

